

6. Окаринський В. Нарис історії західно-української (галицької) рок-музики (1960-і — початок 1980-х рр.) / В. Окаринський // Україна-Європа-Світ: Зб. наук. праць. — 2010, Вип. 4. — С. 250–264.
7. Євтушенко О. Україна in rock / Олександр Євтушенко. — К. : Грані-Т, 2011. — 240 с.
8. Євтушенко О. Українська рок-антологія. Легенди химерного краю / О. Євтушенко. — К.: Автограф, 2004. — 296 с.
9. Лемко І. Львів понад усе / Ілько Лемко. — Львів: ЛА «Піраміда», 2003. — 184 с.
10. Украинский рок / Всё о музыкальных стилях и группах // Musicstyles.org. Украина: рок-музыка [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://musicstyles.org/sovetskij-rok/rok-gruppy/strany/ukrainskij-rok/>. — Заглавие с экрана.
11. Хай М. Й. Музично-інструментальна культура українців: дис. ... доктора мистецтвознавства: 17.00.03 / М. Й. Хай. — К.: НАН України; Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського, 2008. — 579 с.
12. Василенко А. Песня в генеральских погонах (о судьбе Алексея Гургеновича Экимяна) / А. Василенко // Секретные материалы. — 2012. — №8 (73). — С. 61–72.
13. Стеценко К. Рок-музыка в СССР: опыт популярной энциклопедии / К. Стеценко // История советской рок-музыки [Электронный ресурс] — Режим доступа: http://sovz.narod.ru/books/rock_muz_enc/00254.html. — Заглавие с экрана.
14. Малолетов Д. Русский язык и западная музыка... / Дмитрий Малолетов // MusicBox. — 2008. — №4 (50). — С. 19–21.
15. Иванов Я. Дааальняя история Запорожского Рока / Я. Иванов // Запорожский рок: история [Электронный ресурс] — Режим доступа: <http://buxarest.com.ua/blog/16.html>. — Заглавие с экрана.
16. Васильева Л. Л. Рок-музыка як фактор розвитку культури другої половини ХХ століття: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.01 / Л. Л. Васильева; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. — К., 2004. — 19 с.

Надійшла до редколегії 08.08.2013 р.

УДК 304.42(477)

О. В. КРАВЧЕНКО

ГРОМАДСЬКІ КУЛЬТУРНІ СТРАТЕГІЇ ЯК ЧИННИК ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Визначаються особливості формування середовища громадських організацій та їх роль у забезпеченні публічної влади в Україні. Аналізуються громадські культурні ініціативи та ступінь їх альтернативності державній культурній політиці.

Ключові слова: публічна політика, громадські організації, культурна політика, культурні трансформації.

Определяются особенности формирования среды общественных организаций и их роль в обеспечении публичной власти в Украине.

Анализируются общественные культурные инициативы и степень их альтернативности государственной культурной политике.

Ключевые слова: *публичная политика, общественные организации, культурная политика, культурные трансформации.*

Defines the features of an environment of public organizations and their role in ensuring that public authorities in Ukraine. Analysis of public cultural initiatives and the extent of their alternative to the state cultural policy.

Key words: *public policy, community organizations, cultural policy, cultural transformation.*

Неоднозначність трансформаційних процесів в Україні диктує необхідність здійснення теоретичної концептуалізації вітчизняної культурної політики в максимально широкому контексті змін, зокрема тих трансформацій, які відповідають ідеї побудови громадянського суспільства. Однією з його ознак є публічність влади. Поняттям «публічний» визначаються ті аспекти людської діяльності, які «...вимагають урядового чи соціального регулювання, втручання або принаймні спільних дій» [10]. Суб'єктами публічної діяльності можуть бути як окремі особи, так і певні інституції або їх сукупність, яка формується на основі спільних інтересів та цінностей. Загалом публічність можна вважати складовою та передумовою формування «громадськості». Політика в цьому контексті є суспільно вагомим видом комунікації, мета якого — підтримання певного рівня соціального порядку. Тобто політичне життя суспільства передбачає задоволення його об'єктивно актуальних потреб (polici) у процесі політичної боротьби за владні ресурси (politics). Крім держави, важливим чинником формування культурно-політичного простору є громадські організації.

Поняттям «громадські організації» в законодавстві визначено об'єднання громадян для задоволення та захисту своїх законних соціальних, економічних, творчих, вікових, національно-культурних, спортивних та інших спільних інтересів. Критерієм їх розрізнення з іншими об'єднаннями є добровільність, недержавний характер та неприбутковість. За кордоном такі організації визначаються як «об'єднання», «спілки», «асоціації» тощо. В українських реаліях до громадських належать й професійні спілки письменників, композиторів, художників, щодо суспільних функцій яких є багато запитань. Також у цьому реєстрі представлені політичні партії, просвітницькі фонди, дослідницькі організації тощо.

Упродовж останніх років в Україні спостерігається позитивна динаміка кількісного зростання громадських організацій. Загалом на території України у 2010 р., за офіційними даними було 347187 організацій (на 6,3% більше порівняно з 2009 р.) [2]. Із загальної кількості легалізованих об'єднань громадян центральні органи — 2804 організації (185 політичних партій та 2619 громадських організацій) мали всеукраїнський статус, 725 — міжнародний статус (відповідно

79,5% та 20,5%) Місцевими органами влади на 1 січня 2011 р. легалізовано 266406 структурних утворень політичних партій (з яких свою діяльність протягом 2010 р. розпочали 5,7%) та 77252 громадських організації з місцевим статусом, з урахуванням місцевих осередків (збільшення порівняно з 2009 р. відповідно на 6% та 7,5%) [2]. Слід мати на увазі незбіг між цифрами зареєстрованих та діючих організацій. Так, у 2010 р. про результати своєї діяльності за рік органам статистики прозвітувало 21677 центральних органів громадських організацій, що складає лише 39,2% від загальної кількості центральних органів громадських організацій, легалізованих реєструючими органами. Інші не були знайдені за реєстраційними адресами і додаткові відомості про їхнє розташування не відомі [2]. Отже, більшість зареєстрованих в Україні організацій існують лише формально або функціонують епізодично. Найбільшими темпами кількісного збільшення позначені останні роки, що власне і викликає суперечливі оцінки фахівців щодо причин цього. З одного боку, це можна було б вважати проявом зростаючої громадянської свідомості. З іншого боку, цей запит на альтернативність державній владі можливо пов'язаний з незадоволенням нею та зростанням недовіри до неї [6].

Певним орієнтиром у визначенні значимості тих чи інших сфер суспільної діяльності є статутні завдання громадських організацій. За спрямуванням та видами діяльності у 2010 р. найбільшу питому вагу (16,7%) мали оздоровчі та фізкультурно-спортивні об'єднання (порівняно з 2009 р. на 8,5% більше). Об'єднання професійної спрямованості та молодіжні організації становлять відповідно 10,4% та 9,6% від загальної кількості громадських організацій, об'єднання ветеранів та інвалідів — 8,6%, освітні, культурно-виховні — 5,2% (зростання порівняно з 2009 р. відповідно на 6,9%, 5,2%, 6,8% та 6,5%) [2]. Отже, культурна діяльність не належить до соціально актуальних напрямів громадської активності, що підтверджують і соціологічні дослідження. Так, за даними опитування у 2010 р. пріоритетними цінностями населення виявилися: сімейне благополуччя — 69,3% опитаних, матеріальний добробут — 53,0%; душевний спокій — 40,4%; соціальна справедливість, громадянська злагода — 26,8% [7, с. 256]. Отже, громадська активність здебільшого не вважається важливою сферою життєдіяльності.

За даними опитування Творчого центру «Каунтерпарт», проведеного у 2002-2010 р., основною мотивацією до створення неурядової організації є прагнення впливати на розвиток суспільства (74 %) та бажання допомогти іншим (66 %). Самореалізацію назвали стимулом 33 % громадських активістів, допомогу членам організації — 31 %, можливість отримати фінансування — 15 % опитаних [9, с. 10]. Проте ці цифри неповною мірою відповідають ефективності здійснення організаціями своїх функцій та не є адекватними ступеню їх впливу на розвиток громадянського суспільства загалом. У 2010 р.

громадськими організаціями усіх рівнів було проведено 666,7 тис. масових заходів. Проте найбільша питома вага в структурі масових заходів — з'їзди, конференції, збори — 34,7% (231,6 тис. заходів); лекції (зустрічі) — 29,1%, (193,9 тис. заходів) [2]. Складними є стосунки громадських організацій з владою. Незважаючи на те, що вони активно контактують з владними структурами, рівень співпраці залишається невисоким [1; 3]. Згідно з відповідями респондентів, головними перешкодами для підвищення ефективності взаємодії є нерозуміння її корисності зі сторони владних структур та відсутність у них інформації про діяльність організацій. Отримані дані свідчать, що співпраця між громадськими організаціями та державними структурами на регіональному або місцевому рівні є кращою, ніж на національному [9, с. 11]. Проте, за даними Інституту соціології, лише 14-17 % населення беруть участь у діяльності громадських організацій. Вочевидь однією з найскладніших проблем у формуванні солідарних форм відносин є дефіцит громадянської активності населення. За даними соціологічного моніторингу у 2008 р., на запитання «Членом якої з громадських або політичних організацій Ви є?» 83,6 % опитаних відповіли: «Не належу до жодної з громадських, політичних організацій чи рухів». З-поміж тих, хто позитивно відповів на це запитання, відповіді є такими: 2,8 % — члени політичних партій; 2,8 % — релігійних організацій та церковних громад; 2,6 % — об'єднань за фахом; 2,4% — спортивних клубів та товариств, 2,2% — клубів за інтересами; 1,6 % — студентських товариств та молодіжних організацій; 1,3% — громадських організацій, фондів асоціації; 0,7 % — суспільно-політичних рухів; 0,7 % — екологічних рухів; 0,7 % — інших організацій, об'єднань, рухів; 0,5% — об'єднань фермерів [12, с. 70]. Очевидно, що громадські організації не належать до тих об'єднань, які акумулюють соціальну активність.

Щодо динаміки ставлення громадян до громадянських об'єднань за опитуванням Інституту соціології НАН України у 2006 р.: 23,2 % респондентів відповіли, що зовсім не довіряють благодійним фондам, громадським асоціаціям і об'єднанням; 26,8 % — переважно не довіряють; 37,8 % відповіли, що не визначилися; тоді як тільки 10,3 % сказали, що переважно довіряють і лише 1,9 % — цілком довіряють [4]. Соціологічні опитування у 2007 р. Українського інституту соціальних досліджень ім. Олександра Яременка та Центру «Соціальний моніторинг» також засвідчили перевагу тих, хто не довіряє — 43 % проти тих, хто довіряє — 35 % [4]. У лютому 2012 р. чисельність тих, хто довіряє громадським організаціям, за даними Київського міжнародного інституту соціології становила 29% [5]. Проте цей показник значно кращий за рівень довіри всім гілкам влади і поступається лише церкві, засобам масової інформації та збройним силам [6].

Однак запит на публічність вирішення суспільних проблем усе ж є. Як свідчать результати досліджень у 2004 р., серед найефективніших

способів впливу громадянського суспільства на владу є соціологічні опитування (33% респондентів та публічне обговорення проєктів рішень влади — 27%) [14, с. 72]. Зважаючи на це варто зазначити діяльність деяких соціологічних центрів, проєкти яких реалізовувалися впродовж тривалого часу і, безумовно певним чином впливають на формування національної самосвідомості. Серед загальної кількості організацій нас цікавлять ті, які б можна було вважати своєрідними «фабриками ідей». Це аналітичні центри, наукові та просвітницькі організації, які власне й формують альтернативні державним перспективи розвитку суспільства та суттєво впливають на формування громадської свідомості. За ступенем популярності серед населення одним з найвпливовіших є Центр Разумкова. За даними Київського міжнародного інституту соціології, в грудні 2011 р. 37,5% опитаних заявили про те, що вони знають про діяльність Центру. За даними того ж інституту у 2005 р., лише 7% опитаних змогли назвати бодай одну дослідницьку компанію, дослідженням якої вони довіряють. Серед них найчастіше також називали Центр Разумкова (53,5%). Проведене нами дослідження діяльності провідних соціологічних служб виявляє широкий спектр дотичних до культурних питань тем дослідження в таких інтелектуальних центрах, як уже згадуваний КМІС, Інститут Горшеніна, «R&B Group», SOCIS. Однак культура поки що цікавить дослідників лише в контексті актуальних, на їх погляд, проблем соціальних настроїв, ціннісних та політичних орієнтацій населення. Так, опитування щодо культури Центру Разумкова чомусь є регіонально орієнтованими лише на Крим і стосуються проблем виховання, задоволення культурних потреб та проблем моральності. Важливим є те, що тема культури все ж є цілком репрезентативною.

Варто уваги в цьому контексті є діяльність приватних фондів, зазвичай іменних: Фонд Віктора Пінчука, Фонд Ріната Ахметова, Фонд Арсенія Яценюка та ін. Створення цих та подібних фондів багато в чому пов'язане саме з намірами змінити або поліпшити соціальний образ їх засновників. Усе ж ці структури відіграють специфічну роль у диверсифікації влади в соціально-культурному середовищі. Можливо одним з найяскравіших проєктів останніх десятиліть є «PinchukArtCentre», який позиціонує себе як відкриту платформу для «художників, мистецтва та суспільства». У своїх основних напрямках діяльності: колекціонуванні, реалізації виставкових проєктів, освітніх програмах, дослідженнях та публікаціях, фонд намагається представити «новаторський підхід», спрямований на створення нових робіт, їх презентацію та збирання, таким чином об'єднуючи національну ідентифікацію та міжнародні виклики. Кількість і спрямованість уже реалізованих проєктів підтверджують їх адекватність програмним засадам організаторів. Крім того, Фонд Пінчука розгорнув формально не ліцензовану державою і тому альтернативну освітньо-наукову програму [16]. В аналогічному напрямі в публічній політиці

реалізуються програмні засади Фонду А. Яценюка. Так, у визначенні його місії зазначається: «Піднесення міжнародного авторитету та популяризація України за кордоном. Сприяння розвитку міжнародної співпраці з Україною та публічної дипломатії» [13]. Пріоритетні програми фонду: «Міжнародний діалог», «Міграція сьогодні», «Культурні горизонти», «Українці за кордоном», «Молода генерація». Гасло «Відкрий Україну для світу» реалізується через культурні програми, спрямовані на підтримку сучасних мистецьких ініціатив та презентацію їх українській і міжнародній громадськості. У лаконічній формулі визначає свої пріоритети Фонд Ріната Ахметова: «Працювати для людей, усуваючи причини актуальних суспільних проблем; упроваджуючи найкращий досвід, набутий в Україні та за кордоном, створюючи унікальні системні рішення; домагаючись максимального результату кожним своїм проектом та дією» [17]. І хоча фонд має здебільшого соціальне спрямування, в переліку проектів є й культурні, зокрема спрямовані на підтримку музеїв [17]. Загалом, організації, подібні вищезазначеним фондам, поки що є винятком, а не правилом. Проте сам факт їх виникнення свідчить про наявність ресурсу для якісної зміни існуючого суспільно-культурного ландшафту та формування модерної проєкції соціально-культурних практик.

Однією з недержавних українських організацій, яка реалізує проєкти, спрямовані саме на зміну в галузі культури, є Центр розвитку «Демократія через культуру» [7]. Наймасштабнішими серед них є розпочатий Центром культурного менеджменту (Львів) у 2010 р. (за підтримки за підтримки Європейського фонду культури та Ради Європи) проєкт «Українська культурна мережа», метою якого є створення нової моделі культурної політики на місцевому, регіональному та національному рівнях. Ним передбачено організацію навчання для недержавного сектора (Центр культурного менеджменту) й органів місцевого самоврядування (Центр розвитку «Демократія через культуру»). Серед міст-учасників проєкту: Донецьк, Івано-Франківськ, Київ, Львів, Одеса, Харків, Херсон [18]. Загалом прагнення місцевих органів влади до формування власного іміджу стало новим помітним явищем у культурно-політичній практиці останніх років. Ідеться про реальну заявку на легітимацію регіональної культурної політики через культурну конвертацію образів міст.

Після ухвалення у 2007 р. Радою Європи Національного звіту України про культуру виникла можливість не лише формувати нову культурну політику в Україні за допомогою європейських експертів, а й брати активну участь у різноманітних європейських програмах та проєктах. Нині Україна представлена у двох програмах Ради Європи: «Київська ініціатива» та «Інтеркультурні міста» [18]. В останній з названих програм, яка розпочалась 2008 р., було обрано 15 європейських міст з-поміж 45 кандидатів для обміну кращими практиками з реалізації мультикультурних ресурсів. Серед учасників проєкту є й

українське місто Мелітополь. У межах реалізації цієї програми протягом 2007 р. визначено проектні напрями та розроблено механізми втілення програми допомоги країнам-учасницям (Азербайджану, Вірменії, Грузії, Молдові й Україні) Пілотним став проект «Реабілітація культурної спадщини історичних міст» [18]. До списку міст-учасників проекту рекомендовано долучити: Біловодськ, Вінницю, Жовкву, Івано-Франківськ, Луцьк, Меджибіж, Мелітополь, Прилуки, Старокостянтинів, Хмільник, які мають продемонструвати багатство й розмаїття культурної спадщини України та ключові питання, які постають перед місцевими громадами в культурній діяльності. Такі проекти є заохочувальними для місцевих влад, проте про їх результативність поки не йдеться.

Серед міжнародних організацій в Україні, чия діяльність є найпомітнішою у зв'язку з проведенням перформативних практик: концертів, виставок, майстер-класів, тижнів кіно, — можна назвати Британську Раду, Інститут Геге, Шведський інститут, Французький інститут в Україні, Польський Інститут у Києві. Аналіз інформаційних матеріалів, доступних на сайтах означених організацій, дозволяє охарактеризувати їх діяльність як просвітницьку, що спрямована на популяризацію культур відповідних держав. Вони реалізують також різноманітні проекти з підтримки перекладів українською мовою, організації навчання, зокрема з арт-менеджменту тощо.

Проте за кількістю, системністю та різноаспектністю програм, безумовно, однією з найефективніших є діяльність в Україні Міжнародного фонду «Відродження», оснований у квітні 1990 р. [8]. Він входить до створеної Джорджем Соросом мережі Фундацій Відкритого Суспільства, що складається з національних і регіональних фондів у понад 70 країнах світу, зокрема Африці, Центральній і Східній Європі та на території колишнього Радянського Союзу. На відміну від культурних центрів, стратегія фонду і полягає в системному забезпеченні реалізації проектів, важливих для соціального та політичного розвитку України. «Серед іншого він організовує та підтримує громадські обговорення на політичні, соціальні чи міжнародні теми, організовує публікацію інформаційних матеріалів, опитування та громадські кампанії, конференції, семінари та круглі столи, запроваджує програми мікрогрантів для підтримки громадських ініціатив, що слугують інтересам суспільства» [8]. Фонд демонструє також іншу, у порівнянні з державними органами влади, організаційну культуру. Підтвердженням є відкритість інформації про його діяльність. У звітах представлений широкий тематичний спектр проектів, реалізованих на різних рівнях суспільної організації в усіх регіонах країни [8]. Це й проблеми демократизації суспільних відносин, європейської інтеграції, утвердження правових відносин, проблеми реформ освіти й охорони здоров'я, медійного ландшафту, міжетнічної толерантності, міжнародного партнерства тощо. Окремо можна виділити програму

академічних перекладів, яку презентує фонд у контексті збагачення соціального капіталу [8]. Серед понад п'ятиста уже виданих книжок, — відсутні раніше в Україні праці зарубіжних науковців та філософів, які складають сучасний методологічний арсенал соціогуманітарних досліджень. Проте й підтримка бібліотек у модернізації їх діяльності виявляється в діяльності фонду не менш актуальною.

За масштабністю та розмаїттям проектів фонд має бути визнаним найвпливовішим політичним актором у соціально-культурному просторі України. Принципово важливі в контексті публічної політики ініціативи фонду, спрямовані на утвердження стандартів демократії в гуманітарній сфері, що час від часу стає приводом для конфліктів з представниками правлячих українських політичних еліт. Одним з прикладів є «Стратегія модернізації України. Бачення незалежних експертів», яка представлена у 2009 р. на публічне обговорення [15]. Цей документ створений незалежними експертами за ініціативи Міжнародного фонду «Відродження», організаційно-консультаційної підтримки «Лабораторії законодавчих ініціатив». Відмінність цієї стратегії від чинних на той час державних проектів — не лише у способі репрезентації актуальних ідей, а й в іншій їх концептуалізації. Так, у документі культура тлумачиться як широка система, до якої входять і релігія, і мораль, і цінності, й ідеали, і звичаї, і знання та погляди, й ідеї та традиції. «Культура — це стиль життя. Модернізацією в культурному сенсі слова, є зміна парадигми культури, яка має розв'язати суспільству руки. Під парадигмою слід розуміти всю систему цінностей спільноти, яка визначає траєкторію розвитку суспільства» [15]. Автори привертають увагу до стану культурного капіталу і пропонують відмовитися від дотаційно розподільчої системи організації культури, стимулювати переформовування культурної політики в структуру, адекватну новим умовам функціонування суспільства, економіки, держави та культури, здійснювати її за допомогою недержавних органів; органів самоврядування, бізнесу, залишивши державі регулювання ринку культурних пропозицій та підтримку унікальних культурних явищ, а також освіту у сфері культури. Загалом, цей проект принципово збігається з розробками науковців з УІКД, проте має набагато більший соціальний ресурс довіри.

Фрагментація масової свідомості, про що свідчить розмаїття напрямів діяльності громадських організацій, відображає процес структування суспільства. Проте тенденція до поглиблення його сегментованості та формування різноманітних субкультур не супроводжується принциповою зміною ціннісних орієнтирів та моделей соціальної активності. Суперечливість ситуації в публічній сфері полягає в тому, що громадські ініціативи не мають адекватної підтримки державної влади і, навпаки, держава дедалі більше втрачає ресурс довіри до себе. Оскільки культурна проблематика найменше представлена в діяльності громадських організацій, можна вважати, що культура

поки що не стала пріоритетом для суспільства. Крім того, вона вже не є сферою ефективної діяльності держави. Отже, паритетні відносини суспільства та влади в культурній сфері — не стільки наслідок упродовження демократичних стандартів у їх взаємовідносини, скільки прояв їх взаємної слабкості. Отже, динаміка публічної сфери свідчить про диверсифікацію культурної політики, ефективність конкретних форми якої ще потребує спеціальних досліджень.

Список літератури

1. Громадські ініціативи в культурній політиці міста: проблеми і перспективи партнерства з владою (на прикладі Києва та Львова) [Електронний ресурс] : аналіт зап. // НІСД. — Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/746/>. — Назва з екрана.
2. Громадські організації в Україні [Електронний ресурс] : стат. бюл. — К. : Держ. служба статистики України, 2011. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>. — Назва з екрана.
3. Громадянське суспільство як основа демократичного розвитку України [Електронний ресурс] : аналіт. доп. / за заг. ред. Н. В. Грицяк. — К. : НІСД, 2009. — Режим доступу: http://old.niss.gov.ua/Table/Kaln22092009/anal_dop.htm. — Назва з екрана.
4. Держалюк О. Динаміка та розширення спектра діяльності громадських організацій як складові демократизації українського суспільства [Електронний ресурс] / О. Держалюк. — Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/Monitor/May08/03.htm>. — Назва з екрана.
5. Динаміка рівня довіри політичним інститутам, 1995–2002 [Електронний ресурс] // КМІС. — Режим доступу: <http://www.kiis.com.ua/ua/bank/archives/politorients.html>. — Назва з екрана.
6. Довіра українців до соціальних інституцій [Електронний ресурс] // КМІС. — Режим доступу: <http://kiis.com.ua/ua/news/view-152.html>. — Назва з екрана.
7. Костенко Н. Смыслова сегментація соціуму / Н. Костенко // Українське суспільство 1992–2006 : соціол. моніторинг. — К. : Ін-т соціол. НАН України, 2010 — С. 254–260.
8. Міжнародний фонд «Відродження» [Електронний ресурс] : web-сайт. — Режим доступу: http://www.irf.ua/index.php?option=com_content&view=frontpage&Itemid=1. — Назва з екрана.
9. Паливода Л. Стан та динаміка розвитку неурядових організацій України. 2002–2010 роки : звіт за даними дослідження / Любов Паливода, Софія Голота. — К. : КуПол, 2010. — 118 с.
10. Парсонс В. Публічна політика: вступ до теорії та практики аналізу політики / В. Парсонс ; пер. з англ. О. Дем'янука. — К. : Києво-Могилян. акад., 2006. — 549 с.
11. Проект «Модель 21» [Електронний ресурс] : web-сайт. Режим доступу : <http://model21.org.ua/>. — Назва з екрана.
12. Резнік О. Громадянські практики українців за умови кризи / О. Резнік // Криза в Україні: зони ураження : погляд соціологів. — К. : Бізнес-ліграф, 2010. — 104 с.
13. Реформа у культурній сфері: нові інструменти культурної політики України в умовах інтеграції в європейський культурний простір

- [Електронний ресурс] : запис дискусії (Київ, 13 жовт. 2011 р.) // Open Ukraine. Благодійний фонд Арсенія Яценюка. — Режим доступу: <http://www.openukraine.org/ua/>. — Назва з екрана.
14. Степаненко В. Политическая публичность в трансформации : дискурсы, символизации и практики в Украине в 2000-х гг. / Виктор Степаненко // Постсоветская публичность: Беларусь, Украина : сб. науч. тр. / под ред. М. Соколовой, В. Фурса. — Вильнюс, 2008. — С. 56–75.
  15. Стратегія модернізації України. Бачення незалежних експертів [Електронний ресурс] // Дзеркало тижня. — 2009. — 12 груд. (№ 48). — Режим доступу: <http://zn.ua/articles/58780>. — Назва з екрана.
  16. Фонд Віктора Пінчука [Електронний ресурс] : web-сайт. — Режим доступу: <http://pinchukfund.org/ua/>. — Назва з екрана.
  17. Фонд Ріната Ахметова. Розвиток України [Електронний ресурс] : web-сайт. — Режим доступу: <http://www.fdu.org.ua/>. — Назва з екрана.
  18. Compendium Country Directory. [Електронний ресурс] : web-сайт. — Режим доступу: <http://www.culturalpolicies.net/web/countries.php>. — Назва з екрана.

Надійшла до редколегії 02.08.2013 р.

УДК 069.7(051)"1920/1930"

К. І. СЛІВІНА

ПРОБЛЕМИ МУЗЕЙНИЦТВА НА СТОРІНКАХ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ТА НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИХ ВИДАНЬ 20-30-Х РР. ХХ СТ. (ДЖЕРЕЛОЗНАВЧИЙ АСПЕКТ)

Досліджується періодика 20-30-х рр. ХХ ст., зокрема часописи «Всесвіт», «Знання», «Глобус», «Пламя», «Краєзнавство», «Комуністична освіта», «Безвірник», «Політосвітник», «Життя й революція», «Червоний шлях», як матеріал для вивчення процесу музейного будівництва в Україні, питань теорії та практики музейництва.

Ключові слова: джерело, часопис, періодичні видання, музейне будівництво, музейництво, відвідувачі музею, експозиційна робота.

Исследуется периодика 20-30-х гг. ХХ в., в частности журналы «Всесвіт», «Знання», «Глобус», «Пламя», «Краєзнавство», «Комуністична освіта», «Безвірник», «Політосвітник», «Життя й революція», «Червоний шлях» как материал для изучения процесса музейного строительства в Украине, вопросов теории и практики музейного дела.

Ключевые слова: источник, журнал, периодические издания, музейное строительство, музейное дело, посетители музея, экспозиционная работа.

The periodicals of 20 — 30-s years of the 20th century are reviewed as a source of Ukrainian museum construction process and of theory and practice of museum work, particularly the magazines “Vsesvit”, “Znania”, “Globus”, “Plamia”, “Kraeznavstvo”, “Komunistychna osvita”, “Bezvirnyk”, “Politosvitnyk”, “Gitia i revolutsia”, “Chervony shliakh”.